

Dette dokument udgør mødeopsummeringen fra Dialogmøde om vådområdeindsatsen i Randers Fjord-oplandet mellem Gudenåkomitéen/VOS og Landbrugets organisationer d. 22. april 2022.

Praktisk information om mødet

Mødested: Hadsten Kulturhus Sløjfen, Evald Tangs Alle 45, 8370 Hadsten

Mødets varighed: 10.50 – 14.45.

Besigtigelse: Forud for dialogmødet afvikledes fælles besigtigelse af vådområdeprojekt og frokost.

Kontaktinformationer til Gudenåkomitéens Sekretariat:

- **Morten Horsfeldt Jespersen**
Sekretariatschef - Gudenåkomitéens Sekretariat
Direkte telefonnummer: 89 70 15 20/ 20 51 75 50
e-mailadresse: mhj@silkeborg.dk
- **Majbritt Kjeldahl Lassen**
Koordinator - Gudenåkomitéens Sekretariat
Direkte telefonnummer: 51 44 49 43
e-mailadresse: makla@silkeborg.dk
- **Besøgsadresse og hjemmeside**
Gudenåkomitéens Sekretariat
Søvej 3
8600 Silkeborg
www.gudenaakomiteen.dk

Oversigt over mødedeltagere

Politisk deltagelse	Repræsentorer
Karen Lagoni (næstformand)	Randers Kommune
Steffen Drejer	Viborg Kommune
Søren Gade	Favrskov Kommune
Rune Kristensen (formand)	Silkeborg Kommune
Jens Szabo	Skanderborg Kommune
Jeppe Mouritsen	Hedensted Kommune
Niels Peter Mortensen	Syddjurs Kommune

Landbruget	Repræsentorer
Anders Ahrenfeldt	LandboForeningen Midtjylland
Anette Klausen	Familielandbruget MIDT-Jylland
Christian G. Jensen	Landboforeningen Kronjylland
Ole Larsen	Landboforeningen Odder-Skanderborg
Erik Poulsen	Politisk konsulent, Fjordland
Nikolaj Schultz	Chefjurist, Bæredygtigt Landbrug
Rikke Skyum	Miljøchef, Djursland Landboforening
Maria Pilgaard	Miljøpolitisk rådgiver, Foreningssekretariatet/velas

Naturstyrelsen	Repræsentorer
Anne Gro Thomsen	Naturstyrelsen Søhøjlandet

Kommunal teknisk deltagelse	Repræsentorer
Michael Damm	Randers Kommune
Daniel Lindvig	Viborg Kommune
Jørgen Jørgensen	Viborg Kommune
Jens Albert Hansen	Favrskov Kommune
Morten H. Jespersen	Silkeborg Kommune
Hanne Rewaldt	Skanderborg Kommune
Flemming Larsen	Horsens Kommune
Steen Ravn Christensen	Syddjurs Kommune
Søren Kepp Knudsen	Norrdjurs Kommune
Hanne Stadsgaard Jensen	VOS Sekretariatet
Majbritt Kjeldahl Lassen	Gudenåkomitéens Sekretariat

Deltog ikke

Hans Gæmelke
Henrik Nielsen
Jørgen Vase
Nis Hjort
Jørgen Skov Nielsen
Lisbeth Torfing
Søren Peschardt
Tine Fly Sevelsted
Anette Baisner Alnøe
Gitte Kjærsgaard Sørensen
Anette Holm Bonde
Michael Laursen

Repræsentorer

Djursland Landboforening
Østjysk Landboforening
Østjydsk Familielandbrug
Vejle-Fredericia Landboforening
Sekretariatsleder, Foreningssekretariatet/velas
Horsens Kommune
Vejle Kommune
Ikast-Brande Kommune
Odder
Aarhus
Vejle
Hedensted Kommune

Dagsorden

Gudenåkomitéen/VOS og Landbrugets organisationer mødes i Forhallen i Sløjfen kl. 10.50, da mødet starter med en fælles besigtigelse af vådområdeprojektet Kollerup Enge. Klaus Overgaard Kristensen, projektleder på Kollerup Engeprojektet (Favrskov Kommune) står for besigtigelsen Efter besigtigelsen er der fælles frokost.

1. Velkomst (kl. 12.30 – 12.50)

/v. Rune Kristensen

2. Opfølgning på online dialogmøde d. 7. maj 2021 (kl. 12.50 – 12.55)

/v. Daniel Lindvig

3. Naturstyrelsen – en medspiller i den kollektive indsats (kl. 12.55 – 13.00)

/v. Anne Gro Thomsen

4. Kommunernes status: vådområdeindsatsen i Randers Fjord-oplandet – fremdrift og udfordringer (kl. 13.00 - 13.05)

/v. Hanne Stadsgaard Jensen

5. Status på mini-vådområder i Randers Fjord-oplandet (kl. 13.05 – 13.15)

/v. Rikke Skyum

6. Sidste chance! – Kun sammen kommer vi i mål med vandplanerne og den kollektive indsats (kl. 13.15 – 13.35)

/v. Christian G. Jensen

7. Drøftelse af udkast til fælles hørings svar til vandområdeplan 3 (kl. 13.35– 14.15)

/v. Daniel Lindvig

8. Multifunktionel jordfordeling i Nørreåen (14.15 – 14.30)

/v. Jørgen Jørgensen

9. Orientering om landskabsanalyse (Københavns Universitet) (kl. 14.30 – 14.40)

/v. Morten Horsfeldt Jespersen

10. Afrunding og eventuelt (kl. 14.40 – 14.45)

/v. Rune Kristensen

Mødeopssummering

Ad. dagsordenspunkt 1 ”Velkomst”:

Formanden for VandOplandsStyregruppen for Randers Fjord, Rune Kristensen, gav udtryk for, at man fra kommunalt hold fremadrettet ønsker at forsætte det unikke dialogforum mellem landboforeningsformændene og VandOplandsStyregruppen der har kørt siden 2017.

Forud for dialogmødets start var der en fælles besigtigelse af vådområdeprojektet Kollerup Enge. Der blev på mødet vist video fra SEGES med en af lodsejerne i projektet, Niels Christian Selchau-Mark – [via dette link kan videoerne genses](#)

Ad. dagsordenspunkt 2 ” Opfølgning på online dialogmøde d. 7. maj 2021”:

Det årligt dialogmøde mellem VOS kommunerne og Landbrugets organisationer ligger ikke på faste tidspunkter af året. Det sidste møde var i maj måned 2021, og adskilte sig fra de tidligere møder fordi det var online (Corona). Daniel Lindvig fra Viborg Kommune samlede kort op på punkterne fra sidste møde:

- Fortsættelse af dialogforum ønsket. Den nye Gudenåkomité/VOS ønsker at fortsætte samarbejdet (følger dermed anbefaling fra afgående komité)
- Samarbejde om ordninger for udtagning af lavbundslande – kan måske blive en mulighed i 3. planperiode
- Vandområdeplan 3 (VPIII) – der blev opfordret til fælles høringsvar fra dialogforum (se dagsordenens punkt 7).
- Der er tanker flere steder fra om at udvide VOSernes arbejdsområde – når det er mere konkret, tages det op på dialogforum

Ad. dagsordenspunkt 3 ” Naturstyrelsen – en medspiller i den kollektive indsats”:

Naturstyrelsen medvirker til at opfylde nationale målsætninger i vandområdeplanerne - projekter i Randers Fjord oplandet løftes især af enhederne i Himmerland og Søhøjlandet.

- Kvælstofvådområder (LDP fra 2012; supplement til den kommunale kvælstofindsats)
- Lavbundsprojekter (LDP fra 2014; CO₂ tilbageholdelse m.m. - kvælstofeffekt medregnes i baseline/indsatsen)
- Statslig skovrejsning (fra 1967; Grundvandsbeskyttelse m.m. - kvælstofeffekt medregnes i baseline)
- Klima-lavbundsprojekter (2021; CO₂ tilbageholdelse m.m. - kvælstofeffekt medregnes i baseline/indsatsen)

Anne Gro Thomsen fra NST Søhøjlandet orienterede på mødet om Klima-lavbundsordningen. Formålet er at opnå en reduktion af CO₂-udledningen fra kulstofrige lavbundsjord og samtidig understøtte andre hensyn (link til bekendtgørelsen - [BEK nr. 211 af 08/02/2022](#)). Indsatsen hører under Landbrugsministeriet, men gælder også Miljøministeriet. Ordningen skal hjælpe landbruget til at nå målet om 70 % reduktion af CO₂-udledningen frem mod 2030.

Der er to klima-lavbundsordninger i Danmark: Miljøstyrelsens tilskudsordning som kommuner, fonde og private lodsejere, kan søge, og Naturstyrelsens anlægsbevilling. Der er derudover fortsat en lavbundsordning under Landdistriktsprogrammet (LDP).

Naturstyrelsen oplever de samme udfordringer som kommunerne med fx nye og flere ønsker til samme jord og nye lokale, nationale eller internationale dagsordener. De fælles muligheder er, at Helhedstænkning kan levere på flere dagsordener og at samarbejde og erfaringsudveksling skaber de bedste projekter.

Ad. dagsordenspunkt 4 ” Kommunernes status: vådområdeindsatsen i Randers Fjord-oplandet – fremdrift og udfordringer”:

Hanne Stadsgaard Jensen orienterede som VOS sekretær om status i VPI og VP II – fælles er, at der ikke er målopfyldelse. Indsatskravet i VP III er sammenligneligt med VP II, og dermed ligger der endnu er meget stor udfordring foran alle.

De største aktuelle udfordringer er, at der er ændringer i de statslige ordninger på vej: Ingen tilskud til naturarealer (§3), ændring i reference-år for fastlæggelse af tilskud samt at 20-årig udbetaling af fastholdelsestilskud ændres til engangskompensation. Disse ændringer ser også ud til at komme til at gælde for igangværende projekter. Den usikkerhed der i øjeblikket er omkring de vilkår man kan indgå i et projekt med, gør at arbejdet stort set er gået i stå.

Ift. ændringen om §3 natur sendes der d. 22. april 2022 et brev underskrevet af 45 borgmestre fra hele landet (herunder 9 fra oplandet til Randers Fjord) til Miljøministeren, Fødevarerministeren og Klimaministeren. Brevet påpeger det uhensigtsmæssige i at ændre på forudsætningerne for udtagningsarbejdet ved at fjerne muligheden for at give kompensation til ejerne af naturarealer (§3-arealer) der indgår i vådområde- eller lavbundsprojekter.

Ad. dagsordenspunkt 5 ” Status på mini-vådområder i Randers Fjord-oplandet”:

Rikke Skyum orienterede indledningsvist om minivådområdeordningen, der har sig opdrag i Landbrugspakken. Der skal ske 900 tons kvælstofreduktion i perioden 2015-2021 – den første tilskudsrunde åbnede i 2018 og puljen er i 2022 åben for ansøgninger fra 25. maj til 30. august.

På mødet blev den principielle opbygning af et minivådområde gennemgået og der blev orienteret om de overvejelser der ligger bag placeringen af minivådområder- både ift. de almindelige vådområder og den konkrete placering på landmandens mark.

I Randers Fjordoplandet er der i perioden 2018 – 2021 ansøgt om 65 minivådområder. Der er realiseret 10 minivådområder. De deltagende landmænd er glade for projekterne, men der opleves frustration ift. processen. Her er en langsommelig udbetaling og Landbrugsstyrelsens IT-system en udfordring. En periode på 3-6 mdr. er kendetegnende for en hurtig udbetaling, men der kan gå helt op til et år før landmanden får penge ind

Rikke Skyum foreslog at man måske kunne lade kommunerne stå for anlægsarbejdet, så lodsejerne ikke stod med regningen og bøvlet med at få udgifterne refunderet.

Ole Larsen fra Landboforeningen Odder-Skanderborg efterlyste et større fokus på fosfor i minivådområderne, da det ikke kun er kvælstof man skal forholde sig til.

Maria Pilgaard fra Foreningssekretariatet Velas opfordrede til, at man har fokus på bolden og ikke så meget på ”krav-kassen”.

Ad. dagsordenspunkt 6 ” Sidste chance! – Kun sammen kommer vi i mål med vandplanerne og den kollektive indsats”:

Christian G. Jensen fra Landboforeningen Kronjylland gav sit bud på nøgleordene for hvordan man kommer i mål: tillid, tro og tiltro.

Landbruget er sammen med NST vigtige medspillere og landbruget er altid en del af løsningen. Landboforeningsformændene kan ved at deltage aktivt i processen være med til at rykke på dagsordenen. Et eksempel er Spentrup, hvor man tog del i et screeningsmøde og der efterfølgende var tilslutning til, at man kunne søge om en forundersøgelse. Maria Pilgaard fra Foreningssekretariatet Velas gjorde opmærksom på, at den lokale landboforening ved hvem man skal snakke med og hvordan dialogen bedst gribes an.

Der blev opfordret til at tænke over, hvem der laver den første kontakt til landmanden. Kommunen er som myndighed ikke det oplagte valg; i stedet kunne man overveje en person fra fx Landbrugsstyrelsens Tønderkontor.

Fokus kommer nemt til at være på ”tons kvælstof” – men der er andet og mere på spil: naturen og den rekreative anvendelse. Under Corona nedlukningen fik mange øjnene op for de smukke landskaber – og det er et plus hvis man kan lave vådområdeprojekter bynært (som fx Kollerup Enge) med tilknyttede stisystemer.

Nikolaj Schultz, chefjurist fra Bæredygtig landbrug spurgte ind til, om det ikke var væsentligt at få vurderet vandføringsevnen? Christian G. Jensen så det som en del af processen, men mente omvendt, at lidt risiko måtte man som landmand nok være klar til at tage – der kan blive lidt vådt.

En af årsagerne til den manglende målopfyldelse er, at en enkelt lodsejer med en meget lille andel af et stort projekt kan stoppe projektet, fordi man ikke ønsker at deltage. Det er jo frivilligt at deltage. Christian G. Jensen gav udtryk for, at processen ikke burde kunne stoppes af en landmand med 2 hektar. Selv om ekspropriation er noget, der kun skal overvejes i sjældne tilfælde, kunne det være et håndtag at bringe i spil.

Efter Christian G. Jensens opfattelse må landbruget gerne fortsætte med den løbende tilpasning til den lokale udvikling, også i forhold til bosætningspolitikken – der er andre dagsordener for arealanvendelsen i de områder hvor der er byudvikling.

Ad. dagsordenspunkt 7 ” Drøftelse af udkast til fælles høringsvar til vandområdeplan 3”:

Der lå en anbefaling fra dialogmødet 7. maj 2021 om, at man i dette forum arbejdede for at fælles VPIII-høringsvar. Gudenåkomitéen/VOS besluttede d. 25. marts 2022 at støtte op herom.

Det fælles høringsvar skal behandles i de 13 kommuners kommunalbestyrelser inden indsendelse til Staten senest 22. juni 2022. Grundet den korte deadline skulle man på dialogmødet blive enige om hvorvidt et høringsvar skulle sendes og, i så fald, skulle den endelige ordlyd være på plads ved mødes afslutning.

Daniel Lindvig fra Viborg Kommune ridsede indledningsvist de 6 punkter til et fælles høringsvar op (var bilagt som udkast til mødet), som man på administrativt møde d. 1. april mlm. Landbruget og Kommunerne var blevet enige om.

Ift. dette udkast, blev der på mødet enighed om at indsende et høringsvar og at tilføje udkastet ialt 2 nye punkter:

- *At der vurderes på projekternes hydrologiske påvirkning af vandoplandet, når der etableres projekter ifølge vandområdeplanerne.*
- *At der ikke løbende indføres ændringer i kompensationsmulighederne, særligt for igangværende projekter, der nedsætter incitamenterne og dermed gør det vanskeligt at opnå tilslutning fra lodsejerne til projekterne.*

Bæredygtigt Landbrug ønskede på mødet at tiltræde det tilrettede, fælles høringsvar. **Der var på mødet fuld enighed om ordlyden i det tilrettede høringsvar (ses bagerst i dette dokument, side 15)**

Ad. dagsordenspunkt 8 ” Multifunktionel jordfordeling i Nørreåen”:

Jørgen Jørgensen fra Viborg Kommune fortalte om arbejdet med en Regional Landskabsstrategi for Nørreådalens fremtid, et arbejde som Københavns Universitet havde rollen som facilitator i (neutral part). [Man kan via dette link læse om projektet](#). 3 kommuner var involveret: Randers, Favrskov og Viborg.

Gennem interviews, morgenkaffemøder, foredrag og workshops endte man med at have en samlet vision for hele Nørreå dalen, der indeholder 2 generelle målsætninger, 6 konkrete målsætninger samt 8 prioriterede projekter, der afspejler målsætninger for Nørreådalens fremtid.

Parallelt med den regionale landskabsstrategi, blev der arbejdet med en lokal strategi for det område MUFJO projektet dækker (Ørumområdet). Her er målene mere detaljerede, med konkrete bud på klima- og naturprojekter, nye stier, shelters, ophalingssteder til kano- og kajakroere mv.

Der er flere læringspunkter fra processen – herunder: Spørg lodsejerne, en neutral facilitator med stor troværdighed er vigtigt, samt at samarbejde betaler sig, og at det skal fastholdes og udvikles. Det er også vigtigt at gennemføre konkrete projekter samtidig med den inddragende proces, det giver bedre dialog og større troværdighed at det ikke er snak det hele. Erfaringerne fra projektet kan forhåbentligt inspirere til en kommende landskabsreform.

Den videre proces er således: Fælleskommunalt politisk møde mellem de tre kommuner i Løvskaal d. 12/5 2022, politisk behandling af et høringsudkast i de enkelte kommuner maj/juni 2022 efterfulgt af offentlig høring juni-august 2022. Endelig politisk vedtagelse forventes august/september 2022.

Ad. dagsordenspunkt 9 ” Orientering om landskabsanalyse (Københavns Universitet)”:

Morten Horsfeldt Jespersen, Silkeborg kommune og Sekretariatschef for Gudenåkomitéens Sekretariat, orienterede på mødet om, at Gudenåen er udvalgt til den pilotordning om helhedsplanlægning for oversvømmelser i vandløbsoplande, som miljøministeren i efteråret 2020 annoncerede ville blive igangsat som led i arbejdet med den nationale klimatilpasningsplan. Københavns Universitet hjælper til med arbejdet.

Arbejdet lægger sig i kølvandet på Gudenåkommunernes arbejde med Gudenå Helhedsplan, der nu er godkendt i alle 7 Gudenåkommuner. Pilotordningen løber indtil udgangen af 2022, og Gudenåkomitéens Klimatilpasningsfølgegruppe inddrages i processen.

Storåen og Kongeåen er ligeledes udpeget til at deltage i ordningen.

Ad. dagsordenspunkt 10 ”Afrunding og eventuelt”:

Formanden for VandOplandsStyregruppen for Randers Fjord, Rune Kristensen, takkede for en konstruktiv dag og udtrykte tilfredshed med, at det var lykkedes at lave et fælles VPIII høringssvar kommunerne og Landbruget imellem.

Udkast til fælles høringssvar til vandområdeplan 3

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt via Miljøministeriets digitale høringsværktøj

22. april 2022

UDKAST: Fælles høringssvar fra VandOplandsStyregruppen til Randers Fjordoplandet samt landbrugets organisationer i vandoplandskommunerne til vandområdeplan 2021-2027 med tilhørende bekendtgørelser og miljøvurderinger (VPIII)

For at understøtte arbejdet med målopfyldelse etablerede Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord i 2017 et politisk dialogforum med landbrugets organisationer om den kollektive indsats i oplandet til Randers Fjord. Et sådant dialogforum er unikt og ses ikke i andre vandoplande. Sammen har forummet i 2017, 2018 og 2022 fremhævet barrierer og løsningsforslag for de relevante resortministre, for at understøtte opgaven med at komme i mål med at sikre målopfyldelse.

Landbrugsorganisationerne i Randers Fjord-oplandet og VandOplandsStyregruppen for oplandet til Randers Fjord (VOS), nedsat ved 13 oplandskommuner, fremsender hermed et fælles høringssvar til VPIII.

Vi anerkender i fællesskab, at der ligger en stor opgave foran os. Vi er klar til at løse den sammen, og ser muligheder i styrkede, lokale samarbejder mellem VOSen og landboforeningerne. For at optimere effekten af de kollektive virkemidler, er det vigtigt med en samlet planlægning af virkemidlernes anvendelse og placering i oplandet. Derfor anbefales det, at de endelige vandområdeplaner og tilhørende bekendtgørelser tilgodeser følgende aspekter:

- Den samlede planlægning af alle kollektive virkemidler forankres i VOSen, det vil sige både minivådområder, N- og P-vådområder og lavbundsprojekter. Planlægning indbefatter både fastlæggelse, identifikation og beslutning af indsatser, og kræver samarbejde med oplandskonsulenterne, landbruget og eventuelt øvrige relevante aktører som derfor indgår som et fast element i samarbejdet.
- Planlægningen skal bero på tæt samarbejde mellem de involverede aktører, og forankres i en organisering i deloplande med kollektive opstartsmøder for lodsejere, hvor fordelingen af de konkrete kollektive virkemidler aftales med udgangspunkt i en lokal tilpasset plan, der bringer hele deloplandet i mål, på den bedste måde og med de mest effektive virkemidler.

- At der er nye, smidige finansieringsmodeller, som understøtter en tidlig og koordineret interessentinddragelse og muligheden for en kollektiv økonomisk fordeling af udgifterne ved at implementere de kollektive virkemidler.
- At det i et tæt samarbejde med VOSerne forud for genbesøget i 2023-24 bliver belyst hvordan mulighederne er for en samlet planlægning for alle typer virkemidler i vandområdets deloplade, så samspillet mellem den kollektiv indsats og den målrettede indsats bliver styrket og integreret. Hertil kommer muligheden for at bringe marine virkemidler, hvis egnet, i spil i Randers Fjord, hvor naturgenopretning bør følge og understøtte fjordens økologiske fremgang i takt med reduktion af nitrat og fosfor til fjorden.
- At der sikres et samspil mellem lovgivningen på andre områder og arealanvendelsen i det åbne land, som understøtter helhedstankegang og målopfyldelse i vandområdeplanerne forinden nye ordninger eller lovbestemmelser træder i kraft. Der tænkes her særligt på at undgå utilsigtede barrierer for vandområdeindsatsen m.m.
- Da ordningernes succes bygger på frivillighed, skal der være øget fokus på at gøre det attraktivt for den enkelte lodsejer at deltage.

Med venlig hilsen

Rune Kristensen
Formand, Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord

Karen Lagoni
Næstformand, Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord

Christian G. Jensen
Formand, Landboforeningen Kronjylland

Hans Gæmelke
Formand, Djursland Landboforening

Niels-Jørgen Thomsen
Formand, Østjysk Familielandbrug

Lars Kristensen
Formand, Landboforeningen Limfjord

Anders Ahrenfeldt
Formand, LandboForeningen Midtjylland

Ole Larsen
Formand Landboforeningen Odder-Skanderborg

Henrik Nielsen
Formand, Østjysk Landboforening

Anette Clausen
Formand, Familielandbruget MIDT-Jylland

Nis Hjort
Formand, Vejle-Fredericia Landboforening

Fælles hørings svar til vandområdeplan 3

Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord og Landbruget

Besluttet på dialogmøde d. 22. april 2022

Miljøministeriet
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt via Miljøministeriets digitale høringsværktøj

22. april 2022

Fælles høringssvar fra VandOplandsStyregruppen til Randers Fjordoplandet samt landbrugets organisationer i vandoplandskommunerne til vandområdeplan 2021-2027 med tilhørende bekendtgørelser og miljøvurderinger (VPIII)

For at understøtte arbejdet med målopfyldelse etablerede Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord i 2017 et politisk dialogforum med landbrugets organisationer om den kollektive indsats i oplandet til Randers Fjord. Et sådant dialogforum er unikt og ses ikke i andre vandoplande. Sammen har forummet i 2017, 2018 og 2022 fremhævet barrierer og løsningsforslag for de relevante resortministre, for at understøtte opgaven med at komme i mål med at sikre målopfyldelse.

Landbrugsorganisationerne i Randers Fjord-oplandet og VandOplandsStyregruppen for oplandet til Randers Fjord (VOS), nedsat ved 13 oplandskommuner, fremsender hermed et fælles høringssvar til VPIII.

Vi anerkender i fællesskab, at der ligger en stor opgave foran os. Vi er klar til at løse den sammen, og ser muligheder i styrkede, lokale samarbejder mellem VOSen og landboforeningerne. For at optimere effekten af de kollektive virkemidler, er det vigtigt med en samlet planlægning af virkemidlernes anvendelse og placering i oplandet. Derfor anbefales det, at de endelige vandområdeplaner og tilhørende bekendtgørelser tilgodeser følgende aspekter:

- Den samlede planlægning af alle kollektive virkemidler forankres i VOSen, det vil sige både minivådområder, N- og P-vådområder og lavbundsprojekter. Planlægning indbefatter både fastlæggelse, identifikation og beslutning af indsatser, og kræver samarbejde med oplandskonsulenterne, landbruget og eventuelt øvrige relevante aktører som derfor indgår som et fast element i samarbejdet.
- Planlægningen skal bero på tæt samarbejde mellem de involverede aktører, og forankres i en organisering i deloplande med kollektive opstartsmøder for lodsejere, hvor fordelingen af de konkrete kollektive virkemidler aftales med udgangspunkt i en lokal tilpasset plan, der bringer hele deloplandet i mål, på den bedste måde og med de mest effektive virkemidler.

- At der er nye, smidige finansieringsmodeller, som understøtter en tidlig og koordineret interessentinddragelse og muligheden for en kollektiv økonomisk fordeling af udgifterne ved at implementere de kollektive virkemidler.
- At det i et tæt samarbejde med VOSerne forud for genbesøget i 2023-24 bliver belyst hvordan mulighederne er for en samlet planlægning for alle typer virkemidler i vandområdets deloplande, så samspillet mellem den kollektiv indsats og den målrettede indsats bliver styrket og integreret. Hertil kommer muligheden for at bringe marine virkemidler, hvis egnet, i spil i Randers Fjord, hvor naturgenopretning bør følge og understøtte fjordens økologiske fremgang i takt med reduktion af nitrat og fosfor til fjorden.
- At der sikres et samspil mellem lovgivningen på andre områder og arealanvendelsen i det åbne land, som understøtter helhedstankegang og målopfyldelse i vandområdeplanerne forinden nye ordninger eller lovbestemmelser træder i kraft. Der tænkes her særligt på at undgå utilsigtede barrierer for vandområdeindsatsen m.m.
- Da ordningernes succes bygger på frivillighed, skal der være øget fokus på at gøre det attraktivt for den enkelte lodsejer at deltage.
- At der vurderes på projekternes hydrologiske påvirkning af vandoplandet, når der etableres projekter ifølge vandområdeplanerne.
- At der ikke løbende indføres ændringer i kompensationsmulighederne, særligt for igangværende projekter, der nedsætter incitamenterne og dermed gør det vanskeligt at opnå tilslutning fra lodsejerne til projekterne.

Med venlig hilsen

Rune Kristensen
Formand, Gudenåkomitéen/VOS Randers Fjord

Karen Lagoni
Næstformand, Gudenåkomitéen/VOS Randers
Fjord

Christian G. Jensen
Formand, Landboforeningen Kronjylland

Hans Gæmelke
Formand, Djursland Landboforening

Niels Jørgen Thomsen
Formand, Østjysk Familielandbrug

Lars Kristensen
Næstformand, Fjordland

Anders Ahrenfeldt
Formand, LandboForeningen Midtjylland

Ole Larsen
Formand Landboforeningen Odder-
Skanderborg

Henrik Nielsen
Formand, Østjysk Landboforening

Anette Klausen
Formand, Familielandbruget MIDT-Jylland

Nis Hjort
Formand, Vejle-Fredericia Landboforening

Peter Bohsen Jensen
Bestyrelsesmedlem, Bæredygtigt Landbrug